

אלאור אזריה, התנועה הקיבוצית והשאלה הקיומית

התנועה שלנו שקועה במלחמות קיום מסוג אחר, חומרי: מסים, קרקעות ובנייה • אבל חשוב להבין שפרשת החייל היורה ותומכיו שמה אותנו בחזית מלחמת התרבות בישראל, מבלי שהחיילים שלנו, בוגרי מערכת החינוך שלנו, ערוכים לה • מכתב פתוח למזכירות התנועה, אבחנה והצעה לטיפול מידי

מיעוט במגננה

לא הבנו. תומכיו של אלאור אזריה מהווים אתגר קיומי לתנועה הקיבוצית. האם מזכירות התנועה מגלה מודעות לכך כי קיים כאן איום כזה? המ'נהיגות שלנו שקועה במלחמות קיום מהסוג החור

מרי: מסים, קרקעות ובנייה. אין ברירה, אי אפשר להתעלם מסוגיות אלו. אך המזכירות אינה מזהה את האיום האסטרטגי האמתי: מלחמת התרבות בה ברה שפרשת אלאור אזריה מסמלת. זאת אמירה על סמך קריאתי את סדר יומה של המזכירות כפי שהוא משתקף ברו"חות של דובר התנועה. אם נרצה ואם לאו, אנחנו בחזית הקרמית של מלחמת תרבות שהחברה היהודית בישראל שרויה בה. אם נרצה ואם לאו, בישראל של היום אנחנו מהווים גוף מאורגן, אולי המשמעותי ביותר, בעל ערכים ועקרונות חלופיים לאלה המציפים את החברה.

הפלמ"ח פורק, ובכל זאת הוא הנחיל את האתוס של טוהר הנשק לצה"ל. כיום זו כנראה עדיין נחלתו הערכית של רוב הקצונה. אך בתוך כלל צה"ל, כל-ומר כלל החיילים, קצינים אלו הם מיעוט, מיעוט במגננה. בוגי יעלון שילם את המחיר. יאיר גולן וגדי אייזנקוט - מי יודע?

צה"ל עוד נאבק על אופיו, אך לא כך מערכת החינוך. פידוק 'זרם העובדים' ב-1953 תוך כדי הישארות החינוך הממלכתי דתי והחינוך העצמאי (החרדי) על כנם השאיר חלל ריק. כעבור דור באו התוצאות: גוש אמונים וחרדים לאומיים. ואנחנו לא הבנו. התשתית החינוכית לערכים שלנו נעלמה. עוד ב-1978 הזהיר סטנלי מרון ז"ל (מעייני צבי) מפני האנמיה הרעיונית הפוקדת אותנו. צדקו אלו שגרסו כי הרפיון הרעיוני הביא להתנהלות כלכלית שגויה, ואם נשווה - הקיבוץ הרתי לא הסתבר.

הרשעתו של אלאור אזריה בהריגת מחבל מנוטרל והתגובה הציבורית לכך חשפו את מלוא עומקו של השסע הערכי בחברה היהודית בישראל. לא כאן המקום להביא ניתוח מקיף כיצד התהווה שסע זה בדור וחצי האחרונים. די לציין כי בתקופה זו הפכו הסדקים, שהיו שם תמיד מאז קום המ'פעל הציוני, לתהום. כיום מסכנת תהום זו את עתידו של אותו מפעל ציוני שמהותו מדינה יהודית דמוקרטית. בדור וחצי האמורים, אנחנו בתנועה הקיבוצית שכבנו מוכים. על הקרשים היינו, רעיונית וכלכלית. דברים של רועי הרוח החדשים סימלו את ירידת קרננו. דוגמאות: תוכחתו הדמגוגית של מנחם בגין בבחירות 1981 על המיליונרים וברכות השחייה שלהם, ונאומו של הרב שך ב-1990 על אוכלי השפנים ובוועלי הנידה. פעם היינו הסמל של ארץ ישראל היפה, אך לא עוד. לא בעינינו ולא בעיני רוב העם היושב בארצו. ברחוב הישראלי כיום, הבכורה היא לתומכי אלאור אזריה. אנחנו, הקיבוצניקים, מהווים את התגלמות השמאלנים השנואים.

כן, זה הרחוב אשר שר: "גדי, גדי תיזהר, רבין מחפש חבר". אלו הרחוב ונציגיו הפוליטיים שקמו על סגן הרמטכ"ל יאיר גולן כאשר ביום הזיכרון לשואה ולגבורה אמר: "אם יש משהו שמפחיד אותי בזיכרון השואה, הוא זיהוי תהליכים מעוררי חלחלה שהתרחשו באירופה בכלל, ובגרמניה בפרט - אז, לפני שבועים, שמונים ותשעים שנה - ומציאת עדות להם כאן בקרבנו כיום".

אני חושש שגולן טרם שילם את המחיר המלא מבחינת הקריירה הצבאית שלו בגין מילים אלו. גולן לא השווה אותנו לגרמניה הנאצית, הוא דיבר על תהליכים. נודה מיד: בעולם המערבי של ימינו, תהליכים אלו הביאו למארי לה'פן בצרפת, במידה מסוימת לברקסיט באנגליה ובמידה רבה לדונלד טראמפ בארצות הברית. אין בכך נחמה. לא לילד ציוני כזה פיללו אבותינו ואמותינו הרוחניים, ולא לכך התכוון ולדימיר ז'בוטינסקי בתנ"ע הרוויזיוניסטית הקלסית.

החינוך בקיבוץ כמכתח

צריך לבחון את מערכת החינוך שלנו מן המסד ועד הטפחות. חינוך פורמלי וחינוך לא פורמלי. בר גרי המערכת הם החיילים העיקריים שלנו במלחמת התרבות. אנחנו גאים באחוזי המתגייסים לשירות משמעותי, אך למלחמת התרבות בתוך הצבא הם נשלחים בלתי חמושים.

כן, ידוע לי היטב כי בתי הספר הם בידי המועצות האזוריות. כן, ידוע לי כי החינוך הלא פורמלי נמצא במידה רבה בידי תנועות הנוער. ובכל זאת, חברי קיבוצים לא מעטים יושבים בהנהלות של בתי הספר האזוריים. מנהלים ומורים רבים, חברי קיבוץ

צים, נמצאים בצוותים החינוכיים. מדריכים רבים בתנועות הנוער הם בני קיבוץ. כן, אני יודע, אין הם רוצים התערבות מבחוץ. הם לא שמים על המסד, קרי על התנועה שקרנה הרעיונית שואפת מטה. מעל הכול, כולם שבויים בתוך השגרה הסואנת שלהם. "אין לנו זמן".

בפועל, כולם במבוכה. כולם שטים בסערה התרבותית פוליטית ללא הגה מכוון. אגף החינוך אינו שם. היה אמור להיות צוות היגוי לאגף. רעיון יפה, אך הצוות אינו מתכנס. האגף עוסק במסירות במשימות ראויות, אך הוא מפספס את התמונה הגדולה.

ונזכור: כל חינוך הוא חינוך פוליטי. ובמדינת ישראל החינוך הלא פוליטי (כביכול) של החינוך הממלכתי (כולל ההתיישבותי) פשוט משאיר חלל ריק שהרחוב הלאומני הקיצוני נכנס אליו. אלאור אזריה התחנך בחינוך הממלכתי בתיכון לוד-רמלה. המדריכים, השינישנים, החיילים ובוגרי המכינות בהדרגתנו אינם ערוכים כיום להתמודד במלחמת התרבות. מולם ניצבת מערכת לאומנית, ציונית ומשיחית, מאומנת וחרורת מוטיבציה. בעולם הנמצא חץ בלהט הקיצונים, הם המנצחים. גם אצלנו.

ההצעה המעשית

אני מציע להקים צוות חשיבה: החינוך במוקד. זאת ועוד. אני מציע להקים אותו על פי השיטה האומרת שאלה המגיעים הם אלה שצריכים להגיע. אני מציע קול קורא מהמזכירות לחברי הקיבוצים ולקבוצות הבוגרים של תנועות הנוער להשתתף בקבוצת חשיבה, להביא המלצות ולהתחייב לשבת בהן פעם בחודש במשך שנה. חבר בכיר במזכירות חייב להיות אחראי להפעלת הצוות. יש לאשר את המהלך במועצת התנועה. עלינו לערב את המוסדות המקורבים לנו להכשרת מורים, בראש ובראשונה את סמינר הקיבוצים ואת אורנים. על התנועה להיערך לגיבוי לוגיסטי: מקום למפגש (רצוי במרכז), חוזר דמי נסיעה ואספקת ארוחות בוקר וצהריים בימי המפגש. נתחיל בראשית אפריל. אני אגיע.

ד"ר מיכאל לבני, לוטן

"צה"ל עוד נאבק על אופיו, אך לא כך מערכת החינוך. פירוק 'זרם העובדים' ב-1953 תוך כדי הישארות החינוך הממלכתי-דתי והחינוך העצמאי (החרדי) על כנם השאיר חלל ריק. כעבור דור באו התוצאות: גוש אמונים וחרדים לאומיים. ואנחנו לא הבנו. התשתית החינוכית לערכים שלנו נעלמה. עוד ב-1978 הזהיר סטנלי מרון ז"ל (מעין צבי) מפני האנמיה הרעיונית הפוקדת אותנו"